

Дейнека Юрій
начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради
м. Тернопіль, Україна
Yuriy Deyneka
chief of the City Strategic Development Department of Ternopil City Council
Ternopil, Ukraine

РОЗВИТОК МІСТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
THE DEVELOPMENT OF THE CITIES IN UKRAINE: THE MODERN STATE, PROBLEMS AND PROSPECTS

Соціально-економічну модернізацію регіонів України неможливо здійснити без впровадження заходів, зорієнтованих на забезпечення сталого розвитку міст. Адже майже 70 % населення України проживає у містах. Необхідно також враховувати, що населенню міст, як правило, притаманний вищий рівень громадянської активності, тому умови та якість життя міського населення можуть розглядатися як один з потужних чинників впливу на рівень соціальної напруженості та довіри до держави та її політики.

Проте, у сфері забезпечення розвитку міст існує багато труднощів, пов'язаних з нагромадженням хронічних соціальних, економічних та екологічних проблем, які суттєво впливають на якість та безпеку життя людей у містах України. Основними серед них є наступні.

1. Спостерігається неузгодженість загальнодержавних, регіональних та місцевих концепцій, стратегій та програм, зорієнтованих на сталий розвиток міст (територій). В Україні чинними є десятки програм та стратегій загальнодержавного, регіонального та місцевого значення, що прямо чи опосередковано стосуються розвитку територій, проте їх результативність є дуже низькою.

2. Неналежним є стан житлово-комунального господарства міст (насамперед – малих міст), недостатніми є обсяги капітальних вкладень у розвиток житлово-комунального господарства. Домінування природних монополій у галузі ЖКГ призвело до того, що комунальні підприємства, здебільшого, неспроможні надавати споживачам якісні послуги у сфері ЖКГ.

3. Спостерігається низький рівень благоустрою міст, незадовільною залишається ситуація зі збиранням та утилізацією (знешкодженням) твердих побутових відходів. Одним із викликів щодо забезпечення розвитку міст є нагальна проблема забезпечити екологічну безпеку життєдіяльності населення.

4. Хронічною проблемою для міст України залишається функціонування промислових підприємств, «промислових зон», що розташовані у межах міст. Це суттєво впливає на погіршення екологічної ситуації, однак органи місцевого самоврядування не мають достатньо важелів впливу на вирішення цієї проблеми.

5. Спостерігається слабка диверсифікація економіки міста (особливо це стосується малих міст), відсутність значної кількості новостворених робочих місць. Слабко розвинена сфера послуг. Застарілою є соціальна інфраструктура міст України. Досить низьким є показник залучення інвестицій. Невідповідним є рівень оплати праці. Все це ускладнює ситуацію на ринку праці, спричинює трудову міграцію з прилеглих територій до великих міст, з малих міст до обласних центрів та до м. Києва. Протягом останніх років суттєвою є трудова міграція населення до країн Європейського Союзу.

6. Незавершеність в Україні реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади не дає можливості органам місцевого самоврядування сформулювати необхідні управлінські та фінансові ресурси для розвитку територій.

На сучасному етапі існує значна кількість шляхів розвитку міст. Серед них можна виділити наступні.

1. В умовах проведення реформ територіальної організації та децентралізації влади формування ефективних громад з центром в містах обласного значення.

2. Формування програм (планів) стратегічного розвитку міст, які б враховували сучасні тенденції глобалізації, посилення міжрегіональної конкуренції, швидкі зміни в навколишньому середовищі.

3. З метою вирішення економічних та екологічних проблем формування сприятливого інвестиційного та інноваційного середовища розвитку міста. Максимальне спрямування зусиль на залучення інвестицій, створення нових сучасних робочих місць, вирішення соціальних та екологічних проблем.

4. Максимально широке залучення сучасних інформаційних технологій у розвиток, побудова «розумних» міста на основі «smart»-технологій.

5. Запровадження енергоефективності у всіх сферах життєдіяльності міста. Адже сьогодні енергоефективність є головним атрибутом сучасного міста, основа для запровадження сучасних концепцій розвитку.

6. Запровадження партиципативного управління, спрямованого на максимальне залучення громади до розвитку свого міста та управління ним.

УДК 338.49

Химич Григорій

директор Корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»
керівник відділу перспективних технологій та енергоменеджменту
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Grygorij Khymych

Director of Corporation «Scientific Park «Innovation-investment cluster Ternopil»
Head of advanced technologies and energy management
Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

SMART ТЕХНОЛОГІЇ – ЛОКОМОТИВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТ ТА РЕГІОНІВ SMART TECHNOLOGIES – LOCOMOTIVE ECONOMIC DEVELOPMENT OF INFRASTRUCTURE OF CITIES AND REGIONS

Smart технології на протязі останніх 20 років інтенсивно впроваджуються у всі сфери життєдіяльності міст, регіонів з метою оптимізації інфраструктури міста (комунальні інженерні мережі, транспортні мережі), енергоощадного, енергоефективного використання енергоресурсів (вода, природний газ, електроенергія, тепло), впровадження альтернативних джерел енергії, впровадження цифрових технологій (мережа Інтернет, електронний документообіг, телебачення, мовлення та ін.), створення систем безпеки на основі систем сигналізації, контролю, відеоспостереження, контролю за екологічною обстановкою міста, регіону (метеорологічні станції, пункти контролю викидів парникових газів, радіаційний моніторинг). Такі нововведення дають можливість ефективно керувати соціальною, комунікаційною, економічною складовими міст. Дані технології ефективно впливають на створення площадок для індустриальних парків та економічних зон.

Існує багато різних методологій та критеріїв визначення рівня впровадження цифрових технологій (цифровізації) у життя міст, регіонів. Такі дослідження дають можливість бачити свій рівень та будувати розумне місто, яке спрощує життя, підвищує рівень життєздатності, безпеки, інформативності. Фірма «EasyPark» розрахувала індекс інтелектуальних міст 2017 року. Дослідження проводилось у 500 містах, де, у першу чергу, враховувались: